

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Lamač**
Typ pamätihodnosti: kategória 2 –nehmotné
Názov pamätihodnosti: **Deň bitky pri Lamači – 22.7.1866**
Č. v zozname MČ: LAM-2-1

Prusko-rakúsky konflikt – bitka pri Lamači 22.7.1866

Popis:

O bitke prebiehajúcej 22.júla 1866 vieme nasledovné:

Pruské prieskumné hliadky sa už 19.júla 1866 objavili v Malackách a o dva dni neskorej pruská armáda obsadila Stupavu. Vtedy bolo jasné, že čoskoro nastane prímerie. Preto pruský generál Eduard von Fransezky dostal rozkaz ihneď tiahnuť na Bratislavu a obsadiť ju. To nebola ľahká úloha. Cesta zo Stupavy do Bratislavy pri Lamači prechádza prielomom Malých Karpát. Po oboch stranách cesty sú pomerne vysoké hory , teda sa tu nachádza strategicky obranný bod. Rakúske vojsko, ktorému v Bratislave velil arciknieža Albrecht, gróf Thun, už 18.júla umiestnil jednu brigádu ktorej velil plukovník Mondela. Plukovník Mondela rozmiestnil brigádu nasledovne:

Pravé krídlo sa opieralo nad Františkovým dvorom (Hrubý Pleš), odtiaľ sa pozície Rakúšanov tiahli na západ k poliám Leskáre a k železničnému násypu, ktorý chránil veľkú časť Mondelovej brigády. Ľavé krídlo sa opieralo o východné a severovýchodné svahy Devínskej Kobyly. Rakúske delostrelectvo bolo umiestnené pri Lamači a Dúbravke, odkiaľ ovládalo cestu Stupava- Bratislava. Pôvodná brigáda bola 19.-21.júla zosilňovaná, deň pred bitkou dorazil 9.rakúsky horský pluk.V nedeľu 22.júla ráno začala časť pruského vojska útok na Lamač. Druhá časť pod velením generálmajora Boseho postupovala cez horské chodníky na

Kamzík s cieľom obísť rakúsku obranu a obsadiť Bratislavu. Okolo pol 7.hodiny zaznel prvý výstrel rakúskeho dela proti pruskej armáde. Pruské jednotky boli odrazené a okolo 8.hodiny dostal generál Eduard von Fransezky správu, že prímerie už bolo uzavreté a je platné od 12.hodiny 22.júla 1866. Prímerie malo vstúpiť do platnosti o necelých päť hodín. Pruský generál nasadil do boja väčší počet delostrelectva, čím vznikol delostrelecký súboj. Jeho dôsledkom v Lamači, ale hlavne v Dúbravke vznikli veľké požiare. To však pruským jednotkám, hoci boli v prevahe, nepomohlo a ich útok bol odrazený. A tak celý úspech bojov pri Lamači závisel od výsledku bočného manévru brigády generálmajora Boseho. Postup brigády bol vzhľadom na ťažký terén pomalý. Keď sa však dostal na Kamzík, bolo 12 hodín a prímerie vstúpilo v platnosť. Určením demarkačnej čiary prebiehajúcej Záhorskou Bystricou sa skončili posledné boje tejto vojny o nadvládu nad Nemeckom a strednou Európou.

Vo vojne Pruska a Rakúska vyvrcholili boje pri Lamači (vtedy Blumenau) 22. júla 1866. Boje začali o šiestej ráno, no už o pol ôsmej dostali obe strany správu, že o 12,00 nadobudne platnosť prímerie. Bojovať sa neprestalo a Prusi chceli stoj čo stoj dobyť Bratislavu. Najmä generál Bose si zaumienil, že tam bude večerať. Jeho brigáda sa vydala lesnými cestami poza Lamač cez Železnú studienku a Kamzík do tyla Rakúšanov. Posledný boj sa strhol okolo 11.hod. pri známom hostinci Slamená búda. Tu sa pruský útok zastavil, biele zástavy a zvony napoludnie zvestovali prímerie. Prusi do Bratislavy nevstúpili.

V tejto zbytočnej bitke padlo asi 600 Rakúšanov a 100 Prusov. Padlých pochovali zväčša na cintoríne v Lamači. V spoločnom hrobe na Kamzíku leží 23 rakúskych a pruských vojakov, povyše Slamenej búdy ďalších šesť. Na Kamzíku možno nájsť aj hroby jednotlivcov, ktorých pochovali na miestach, kde ich zastihla smrť.

Po bojoch sa zachovali okrem hrobov - pomník a náhrobný kameň na Kamzíku, pomník 10. c.k. pluku v poliach pri železničnej trati za Lamačom (medzi traťou a cestou do Devínskej Novej Vsi) – dnes pomník presunutý na Vrančovičovu ul. v Lamači., náhrobný kameň na hromadnom hrobe na lamačskom cintoríne.

A ešte jedna zaujímavosť: Bratislavčania sledovali boje z okolitých výšin a po bitke zašli až do pruského tábora, dokonca aj s deťmi, ktorým ukazovali, ako si Prusi varia obed.

Stredobodom pozornosti boli najmä pruské zbrane tzv. „ihlovky“, ktoré Rakúšanom spôsobili veľké straty.

Literatúra a pramene:

Vyčislík, A.: Vojenské pamiatky Bratislavy (BA 1974)

Kol. Dejiny Bratislavy (BA 1978)

Dangl, V.: Bitky a bojiská (BA 1984)

<http://bratislava.sme.sk/c/3412451/stovky-mrtvych-na-kamziku.html>

<http://www.lamac.sk/bitka-pri-lamac-22-jula-1866.phtml?id3=44523>

<http://www.obnova.sk/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&t=14335&start=0>

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková Dátum: apríl 2010